

คู่มือปฏิบัติงานของงานรักษาความสะอาด

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานของงานรักษาความสะอาด กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ฉบับนี้เป็นคู่มือปฏิบัติงานซึ่งเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยนได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ข้าราชการ และลูกจ้างฝ่ายรักษาความสะอาด ใช้ศึกษาและนำไปปฏิบัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานรักษาความสะอาด

คู่มือปฏิบัติงานของงานรักษาความสะอาด เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน ซึ่งเอกสารนี้ได้แสดงถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน รายละเอียดงาน และมาตรฐานคุณภาพงาน เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพงาน เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานข้าราชการและลูกจ้างงานรักษาความสะอาดของเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน ให้บรรลุตามข้อกำหนดที่สำคัญ ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการซึ่งตอบสนองต่อความ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่ง ข้าราชการและลูกจ้างงานรักษาความสะอาดของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน จะได้นำคู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้ไปศึกษา และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุหน้าที่ของเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยนที่ได้ระบุไว้ในเทศบัญญัติเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน

ความเป็นมาและความสำคัญในการจัดทำคู่มือ

คู่มือในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการทำงานทั้งระดับหัวหน้าและผูปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการจัดทำรายละเอียดของการทำงานในหน่วยงานนั้นๆ อย่างเป็นระบบครบถ้วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์หลายประการ เช่น การสอนงาน การตรวจสอบการทำงาน การควบคุมงาน การติดตามงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการขององค์กร เปรียบเสมือนแผนที่บอกเส้นทางการทำงานที่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด มีคำอธิบายตามที่จำเป็นเพื่อให้ผูปฏิบัติงานไว้ใช้อ้างอิงมิให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีคู่มือปฏิบัติงานของงานรักษาความสะอาด เพื่อให้พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างเหมาบริการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน ได้มีคู่มือปฏิบัติงานไว้ศึกษาและใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของงานรักษาความสะอาด กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑) เพื่อให้ข้าราชการและลูกจ้างของกองสาธารณสุขงานรักษาความสะอาด มีคู่มือการปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งแสดงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของกิจกรรม/กระบวนการต่างๆ ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมงานรักษาความสะอาด

๒) เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมงานรักษาความสะอาด เป็นไปตามเป้าหมาย ได้ผลผลิตหรือบริหารงานที่มีคุณภาพเสร็จรวดเร็วทันตามกำหนด มีการทำงานอย่างปลอดภัยตามหลักอาชีวอนามัย บรรลุข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ

ขอบเขตของกระบวนการ

กระบวนการงานเก็บขนมูลฝอย มีขอบเขตดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงาน โดยการจัดเก็บขยะ การตรวจควบคุมและการรายงานผลการดำเนินงาน การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยนำไปใช้ประโยชน์

กรอบแนวคิด

ผู้รับบริการ	ความต้องการของผู้รับบริการ
หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัท ร้านสถานประกอบกิจการ และบ้านเรือนประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน	การได้รับบริการที่ดี
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
๑. เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน ๒. ผูปฏิบัติงานเก็บขนขยะมูลฝอย	๑. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยนมีความพึงพอใจในการดำเนินงาน ๒. มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องงานรักษาความสะอาด

กฎหมาย	ประสิทธิภาพ	ความคุ้มค่า
๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ๓. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ๔. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ๕. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ๖. เทศบัญญัติเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน เรื่อง หลักเกณฑ์การคัดแยกขยะมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๔	ประชาชนมีความตระหนักและ ความรู้ในการคัดแยกขยะ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการ จัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด มูลฝอย	๑. ป้องกันการแพร่ระบาดของ เชื้อโรคที่เกิดจากมูลฝอย ๒. ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนดที่สำคัญ

กระบวนการหลัก

ชื่อกระบวนการ	ข้อกำหนดที่สำคัญ	ตัวชี้วัดของข้อกำหนด
กระบวนการสร้างความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย และการเก็บขนมูลฝอยบางประเภทที่ส่งต่อบริษัทเข้าระบบ RDF	- ทุกหมู่บ้านมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ - การเก็บขนมูลฝอยที่ส่งต่อบริษัทเข้าระบบ RDF มีความครอบคลุมทุกหมู่บ้าน - ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงานทุกครั้ง	- ร้อยละ ๙๐ ของประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย - ร้อยละ ๙๐ ของประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการเก็บขนมูลฝอย - ไม่มีผู้ปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอยได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน

๑) ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง (ภายในครัวเรือน) ตามหลักการ ๓Rs คือใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

๒) มีการใช้ประโยชน์จากขยะที่คัดแยกได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ขยะอินทรีย์ ขยะย่อยสลายได้ และขยะรีไซเคิล ฯลฯ

๓) ขยะทั่วไปเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน จะดำเนินการโดยชุมชนเอง และขยะทั่วไปบางประเภท เช่น ถุงพลาสติก กล่องนม กระสอบ เป็นต้น ทางเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน จะเข้าดำเนินการเก็บตามจุดภายในหมู่บ้านเดือนละ ๑ ครั้ง และดำเนินการนำอัดเป็นก้อน ซึ่งบริษัทกรีนไลน์ อ่าเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จะมารับขยะที่อัดเป็นก้อนเข้าสู่กระบวนการ RDF ต่อไป

๔) ขยะรีไซเคิล กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการให้ทุกหมู่บ้านเข้าร่วมธนาคารขยะ และมีนักจัดการขยะในชุมชนเข้าดำเนินการเก็บเดือนละ ๑ ครั้ง

๕) ขยะอินทรีย์ หรือขยะที่ย่อยสลายได้ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้รณรงค์ให้ครัวเรือนจัดทำถังหมักก๊าซโลก ปุ๋ย เสวียน

๖) ขยะอันตรายให้ครัวเรือนรวบรวมทิ้งจุดที่เทศบาลตำบลเชียงใหม่กำหนดไว้ โดยเทศบาลตำบลเชียงใหม่ จะออกดำเนินการเดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อรวบรวมส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ นำไปกำจัดตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด

๗) ขยะติดเชื้อดำเนินการตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ขั้นตอนการดำเนินงานรักษาความสะอาด

เพื่อให้การดำเนินงานบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเชียงใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีความเหมาะสม ตามเทศบัญญัติเทศบาลตำบลเชียงใหม่ เรื่อง หลักเกณฑ์การคัดแยกขยะมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๔ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ จึงได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) การมอบหมายงานโดยจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงาน
- ๒) ออกประกาศแนวทางการคัดแยกขยะให้ประชาชนรับทราบ
- ๓) การจัดทำแผนในการออกจัดเก็บมูลฝอยในเขตรับผิดชอบ
- ๔) จัดเตรียมความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์และรถบรรทุกขยะก่อนออกปฏิบัติงาน
- ๕) ขยะทั่วไปเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลเชียงใหม่ จะดำเนินการโดยชุมชนเอง และขยะทั่วไปบางประเภท เช่น ถุงพลาสติก ก่องนม กระสอบ เป็นต้น ทางเทศบาลตำบลเชียงใหม่ จะเข้าดำเนินการเก็บตามจุดภายในหมู่บ้านเดือนละ ๑ ครั้ง และดำเนินการนำอัดเป็นก้อน ซึ่งบริษัทกรีนไลน์ อ้าเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จะมารับขยะที่อัดเป็นก้อนเข้าสู่กระบวนการ RFD ต่อไป
- ๖) ขยะรีไซเคิล กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการให้ทุกหมู่บ้านเข้าร่วมธนาคารขยะ และมีนักจัดการขยะในชุมชนเข้าดำเนินการเก็บเดือนละ ๑ ครั้ง
- ๗) ออกเก็บขยะอันตราย รวบรวมส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เพื่อนำไปกำจัด
- ๘) สรุปผลรายงานการกำจัดขยะประจำเดือนเสนอต่อผู้บริหารต่อไป

แนวทางเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบจากการปฏิบัติงานของงานรักษาความสะอาด

ในการดำเนินงานออกเก็บขยะมูลฝอย ประเภทต่างๆ ที่เทศบาลตำบลเชียงใหม่รับผิดชอบ จะต้องใส่ทุกมือในการดำเนินงานทุกครั้ง พร้อมด้วยผ้าปิดปาก หากมีปัญหาอุปสรรคใดๆ ให้ดำเนินการรายงานให้ผู้ควบคุมงานทราบ

การติดตามและประเมินผล

- ๑) หัวหน้าผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน ตรวจสอบรองการปฏิบัติงานประจำ ถ้ามีเหตุขัดข้องหรือปัญหาอุปสรรคจะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
- ๒) หัวหน้างานต้องตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริหารทราบ
- ๓) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการปฏิบัติงาน การจัดการขยะมูลฝอยเมื่อสิ้นปีงบประมาณ เพื่อรายงานผู้บริหารและเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานในปีถัดไป